

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก*

DEVELOPMENT OF THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY IN THE LOCAL ADMINISTRATION OF MUEANG PHITSANULOK DISTRICT PHITSANULOK PROVINCE

ศักดิ์ชัย แก้วเอี่ยม*, โชติ บดีรัฐ, ศรชัย ท้าวมิตร

Sakchai Kaewiem*, Chot Bodeerat, Sonchai Taomit

คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences and Local development, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, Thailand

*Corresponding author E-mail: phawat.phat58@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย 1) ศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก การศึกษาเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 28 คน คือ 1) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก 2) นักรัฐประศาสนศาสตร์ 3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 6) อสม. 7) ตัวแทนผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอย พหุคูณ พบว่า 1) ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองพิษณุโลก (y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 4 ตัวแปร ลำดับผลการถดถอยจากมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษา (X_2 Beta = .506) ด้านความมั่นคงในชีวิต (X_1 Beta = .242) ด้านเศรษฐกิจ (X_3 Beta = .178) และด้านสังคม (X_4 Beta = .089) และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองพิษณุโลก พบว่า องค์กรภาครัฐควรนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิผลในระยะยาว

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Research objectives 1) To study the level of quality of life development for the elderly in local administrative organizations in Mueang Phitsanulok District, 2) To study the factors affecting the development of quality of life for the elderly in local administrative organizations in Mueang Phitsanulok District, and 3) To propose guidelines for the development of quality of life for the

elderly in local administrative organizations in Mueang Phitsanulok District. This study was a mixed-method research. The key informants were 28 people. The interviews were conducted with 1) The Office of Social Development and Human Security of Phitsanulok Province, 2) A political scientist, 3) A local administrative executive, 4) A director of the local administrative organization social welfare division, 5) A director of the sub-district health promoting hospital, 6) A village health volunteer, and 7) A representative of the elderly in local administrative organizations in Mueang Phitsanulok District. The purposive sampling method and a sample of 400 people were selected from a random sample of the elderly in local administrative organizations in Mueang Phitsanulok District. Data were collected by questionnaires. Data analysis used statistics, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results showed that 1) The level of quality of life development for the elderly in local administrative organizations in Mueang Phitsanulok District The overall picture is at a high level ($\bar{X} = 3.57$). 2) Factors affecting the development of the quality of life of the elderly in local administrative organizations, Mueang Phitsanulok District (y) with statistical significance at the .01 level consisted of 4 variables. The order of the effect on the variation from most to least is education (X_2 Beta = .506), life security (X_1 Beta = .242), economy (X_3 Beta = .178), and society (X_4 Beta = .089). 3) Guidelines for developing the quality of life of the elderly in local administrative organizations, Mueang Phitsanulok District, found that government organizations should continuously implement guidelines for developing the quality of life of the elderly in local administrative organizations for long-term effectiveness.

Keywords: Development of the Quality of Life, Elderly, Local Administration

บทนำ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้เริ่มสถานการณ์เข้าสู่สังคมสูงอายุเรื่อยมา ทำให้ประเทศไทยซึ่งยังเป็นประเทศกำลังพัฒนา ต้องเร่งเตรียมการเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ เนื่องจากการเข้าสู่สังคมสูงอายุมักมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ อาทิ ปัญหาขาดแคลนแรงงาน การขาดรายได้ของผู้สูงอายุ การจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อเพิ่มสวัสดิการกับผู้สูงอายุ จนนำมาซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุในปี 2565 ประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” (complete aged society) โดยการที่มีประชากรอายุมากกว่า 60 ปี เกือบ 12.9 ล้านคน หรือ 20% จากจำนวนประชากรทั้งหมด และมีการคาดประมาณว่าในอีกไม่เกิน 15 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” (super aged society) และเมื่อสัดส่วนของประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี สูงถึง 28% ของประชากรทั้งหมด จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เกิดขึ้นประเทศไทยได้ตระหนักถึงการเข้าสู่สังคมสูงอายุและให้ความสำคัญกับการรองรับสังคมสูงอายุนาน ซึ่งประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 โดยได้รับอิทธิพลจากการจัดประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับตลกลเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2525 โดยมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2525 - 2544 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 - 2565 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566) นอกเหนือจากนโยบายข้างต้น ประเทศไทยยังมีนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมผู้สูงอายุให้สามารถพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้เริ่มให้ความสำคัญในเรื่องเรื่องสิทธิ สวัสดิการ และ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดีขึ้นโดยการบัญญัติรองรับสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิการสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยกำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุ เกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามกฎหมายบัญญัติ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกระงับการกระทำดังกล่าว ในขณะที่ภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภารกิจที่ถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และหน้าที่ในการสงเคราะห์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566)

ในปัจจุบัน จะพบว่า “สังคมผู้สูงอายุ” เป็นประเด็นสำคัญที่สังคมเริ่มตระหนักรู้และตื่นตัวในสถานการณ์ที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลที่มีการดูแลยังไม่ครอบคลุม ไม่ทั่วถึง ไม่เท่าเทียม โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ในต่างจ. หรือนอกเขตชุมชน ท่างไกลจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญทั้ง สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในหลายมิติทั้ง ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะมีสถานะที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (ภวัต พัฒนนิภากร, 2563) จึงมีการศึกษาโดยตรงในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งการส่งเสริมสนับสนุน และแสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีพื้นที่ในการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การถ่ายทอดภูมิปัญญา หรือการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นการยกระดับการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเองและชุมชนประจักษ์ในศักยภาพและพลังของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมีความสุขในการดำรงชีวิตในบ้านปลาย ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเพื่อเสนอ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยในรูปแบบผสมผสาน (Mix Methodology Research) จากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 28 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจาก พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก 1 คน นักรัฐประศาสนศาสตร์ 2 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 5 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 5 คน และตัวแทนผู้สูงอายุ 5 คน และเมื่อได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน ด้วยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (Yamane, T., 1973) จากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39,062 คน โดยใช้แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Step Multiple Linear Regression Analysis) (พัชรา ศรีพระบุ, 2565) อภิปรายผลและข้อสรุปของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้เชิงปริมาณ

1. แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 1) ศึกษาเอกสารแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยและนำแบบสอบถามเสนอและปรับแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ 4) นำเครื่องมือที่สร้างแล้วไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความถูกต้องและสมบูรณ์ของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน 5) นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิง

เนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective congruence) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไปมาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยใช้สูตรของ โรวีนลลี และแฮมเบิลตัน มีสูตรการคำนวณ (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1977) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 1 และ 6) ทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1970) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนผู้สูงอายุที่มีไข่มุมตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.997 แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้เชิงคุณภาพ

1. แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 28 คน โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิดซึ่งได้มาจากการศึกษา สังเคราะห์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จ.พิษณุโลก เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดของการวิจัยและตัวแปรที่ต้องการศึกษาจากนั้นนำไปสู่การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาในการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีเหตุผลและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิเพื่อที่จะวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 28 คน ด้วยการให้คำถามปลายเปิดในข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยจะได้เสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการมีสัมพันธภาพทางสังคม ($\bar{X} = 3.64$) ด้านเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.55$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{X} = 3.15$)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

2.1 ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก (y) เท่ากับ 0.994 ($R = .994$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก (y) โดยมีค่าความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง

2.2 ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 4 ตัวแปร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง หรือการผันแปรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก (y) เท่ากับ 0.988 ($R^2 = .988$) แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรสามารถอธิบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก (y) ได้ร้อยละ 98.80

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก (y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 4 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมั่นคงในชีวิต (X_1 Beta = .242) ด้านการศึกษา (X_2 Beta = .506) ด้านเศรษฐกิจ (X_3 Beta = .178) และด้านสังคม (X_4 Beta = .089)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปราย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จากผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการมีสัมพันธภาพทางสังคม ($\bar{X} = 3.64$) ด้านเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.55$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{X} = 3.15$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศันสนีย์ โอถาวรวงษ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยภูเฒ่า อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสภาพแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านร่างกาย (ศันสนีย์ โอถาวรวงษ์, 2565)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความมั่นคงในชีวิต ปัจจัยด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ได้รับการดูแล และความห่วงใยจากสมาชิกในครอบครัวและบุคคลอื่นในชุมชนเป็นอย่างดี ได้รับการดูแลด้านความปลอดภัยทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงปลอดภัย และเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ มีการดูแลและการจัดสวัสดิการทางด้านการรักษาพยาบาลขั้นปฐมนุญจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีหน่วยงาน หรืออาสาสมัคร เช่น อสม. ลงพื้นที่ดูแล

ผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม และสม่ำเสมอในชุมชน ได้รับการส่งเสริมสวัสดิการด้านการศึกษาและการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น มีกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ การจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ และการดูแลสุขภาพร่างกายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ มีการฝึกอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มทักษะให้ผู้สูงอายุมีงานทำ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์ หรือส่งเสริมให้มีปราชญ์ชาวบ้าน ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสนับสนุนสถาบันการศึกษา เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนา เช่น การทำวิจัย เป็นต้น ผู้สูงอายุยังมีรายได้จากการทำงานที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ที่เพียงพอ ผู้สูงอายุมีเงินสะสม หรือเงินเก็บที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ไม่เป็นภาระต่อครอบครัว และชุมชน ผู้สูงอายุได้รับเงินจุนเจือจากสมาชิกในครอบครัวที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการจากภาครัฐที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ผู้สูงอายุมีภาระหนี้สินทั้งของตนเอง และของครอบครัวที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ผู้สูงอายุมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ หรืองานรดน้ำหัวผู้สูงอายุ เป็นต้น ผู้สูงอายุมีการเข้าร่วมประเพณี หรือกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเข้าวัดฟังธรรม การปฏิบัติธรรม งานบุญต่าง ๆ ภายในชุมชน ผู้สูงอายุมีการเข้าร่วมกิจกรรม สันทนาการต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น การออกกำลังกาย การแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ การดูงานและท่องเที่ยว ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือกันเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ภายในชุมชน ร่วมหาวิธีการแก้ไข ร่วมเสนอแนวทางและความต้องการของชุมชน ต่อหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ผู้สูงอายุคอยเป็นหูเป็นตา สอดส่องคอยเฝ้าระวัง และคอยให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเพื่อป้องกันอันตรายจากการถูกละเมิด ถูกแสวงหาผลประโยชน์ และการถูกทอดทิ้งไร้การดูแล ผู้สูงอายุ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรนันท์ อุ่นอ่อน ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาความสุขของผู้สูงอายุ ในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐมระดับนัยสำคัญ .05 มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสุขภาพ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ตามลำดับ 3) แนวทางในการพัฒนาความสุขของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรหมั่นดูแลสุขภาพกายของตนเอง 2) ผู้สูงอายุควรวางแผนทางการเงินตั้งแต่วัยทำงาน และออมเงินไว้ใช้ในยามแก่ชรา 3) ครอบครัว และชุมชนควรให้ความเข้าใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้สูงอายุ 4) การมีระบบบริการสาธารณะที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีนโยบายส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ สนับสนุนให้มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ การสนับสนุนการจัดทำโครงการหรือจัดกิจกรรมที่ผู้สูงอายุได้ทำประโยชน์เพื่อชุมชนและสังคม การกำหนดมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ (ภัทรนันท์ อุ่นอ่อน, 2564)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยแบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการวิจัยเชิงลึก ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจจะนำมาอภิปรายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรบริหารส่วนจ.พิษณุโลก มีการดำเนินการตามนโยบายภาครัฐของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยการมีจัดเตรียมระบบการดูแลที่บ้าน สถานที่พักผ่อน และโรงพยาบาล ที่เป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และภายในครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิจัยระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านสุขภาพร่างกาย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุขของประเทศ ที่มีความแข็งแกร่งในการสร้างระบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการยกระดับผู้ดูแลหรือบริบาลมีอาชีพให้มีศักยภาพมากขึ้น การดูแลผู้สูงอายุ มีความจำเป็นและสำคัญมาก เราควรเอาใจใส่ในด้านสุขภาพและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น วิถีดูแลสุขภาพดีให้ผู้สูงอายุ การทำงานของร่างกายจะเสื่อมลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยวิถีดูแลสุขภาพผู้สูงอายุประกอบด้วย การดูแล้วยะส่วนต่าง ๆ และจัดการเรื่องเข้ารับการตรวจและรักษา ปัญหาสุขภาพจากโรงพยาบาลหรือสถานอนามัยให้ผู้สูงอายุ มีการจัดการศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพควบคู่กับบริการฟื้นฟูทางการแพทย์สำหรับผู้ดูแลผู้ป่วยระยะกลาง รวมถึงการพัฒนาาระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ก่อนนำสู่การรักษาในระบบโรงพยาบาลประจำอำเภอ และโรงพยาบาลประจำจังหวัดต่อไป เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ

1.2 ด้านสภาวะจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด พบว่า การให้เกียรติ ยอมรับในการตัดสินใจ ยอมรับบทบาท และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ เช่น คอยซักถามเรื่องสุขภาพและความเป็นอยู่ ชวนคุย เล่าเรื่องสนุก ๆ ให้ท่านฟัง หากิจกรรมให้ผู้สูงอายุทำ เป็นสิ่งที่ทำแล้วเพลิดเพลิน สิ่งที่ท่านชอบและสนใจที่จะทำ หมั่นทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว กระตุ้นให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณเป็นที่ยอมรับของบุคคลในครอบครัวได้ อย่าทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าเขาเป็นผู้ที่ทำให้คุณต้องแบกภาระเหนื่อยยากในการดูแล หมั่นสังเกตความผิดปกติ และควรสอบถามสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความวิตกกังวล พุดคุย และรับฟัง แลกเปลี่ยนวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน ไม่ควรให้ผู้สูงอายุเก็บปัญหา หรือความไม่สบายใจไว้เพียงลำพัง ให้ผู้สูงอายุพบปะกับบุคคลที่ชอบหรือคุ้นเคย เช่น ลูกหลาน เพื่อน หรือเพื่อนบ้าน ชวนสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม ฟังสมาธิ ปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้สูงอายุรู้สึกสดชื่น หลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนใจ เพราะความสุขของผู้สูงวัยเกิดขึ้นได้ด้วยความรัก ความเข้าใจของผู้ดูแลและคนใกล้ชิด ลูกหลานจึงควรมองการแสดงออกของผู้สูงอายุหรือปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยทัศนคติเชิงบวก จะช่วยให้เรารู้สาเหตุและค้นพบทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม สำหรับตัวผู้สูงอายุเอง ควรทำความเข้าใจกับธรรมชาติยอมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกของตัวเองอย่างเท่าทัน และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงนั้นเพื่อให้ชีวิตมีความสุข ทำให้ผู้สูงวัยมีสภาวะจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดที่มีคุณภาพ

1.3 ด้านการมีสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านการมีสัมพันธ์ที่ดีในสังคม การเตรียมทางด้านสังคม ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มักอยู่ติดบ้านมากขึ้น ส่วนใหญ่ได้แต่นั่ง ๆ นอน ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกท้อเหี่ยวลงทุกวัน ดังนั้น ผู้สูงอายุต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน ไม่ยึดถือตัวตน ฟังความคิดเห็นของคนอื่น สนใจสิ่งใหม่ ๆ คบเพื่อนต่างวัยเพื่อพุดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ออกสังคมบ้างเป็นครั้งคราว หรือเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุที่อยู่ใกล้บ้าน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน ทั้งลูกหลาน คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน ญาติมิตร หรือประชาชนที่อาศัยร่วมกันในชุมชน โดยการมีโอกาสนำความช่วยเหลือไปช่วยเหลือบุคคลอื่นในชุมชน หรือได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคมมีความเสียสละต่อส่วนรวมอยู่เสมอ มีโอกาสในการเสนอตนเองเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมในชุมชน มีบทบาทและเป็นที่ยอมรับในชุมชน

1.4 ด้านเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมนั้น ความมั่นคงแข็งแรงของบ้าน ควรดูแลตรวจสอบสภาพทั่วไปของบ้าน หากพบว่า มีส่วนใดที่อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ควรแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคอยตรวจสอบอยู่เสมอ พื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้เป็นประจำควรรวมอยู่ชั้นล่างของบ้าน (กรณีที่เป็นบ้านสองชั้น) เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องครัว และส่วนที่พักผ่อนพื้นบ้านควรเป็นพื้นเรียบและไม่ขัดมัน บริเวณรอบบ้านต้องเรียบไม่มีพื้นผิวขรุขระเนื่องจากผู้สูงอายุมีการทรงตัวไม่ดีอาจจะสะดุดหกล้มได้ เพิ่มแสงสว่างภายในบ้านผู้สูงอายุมักจะมีความเสื่อมของสายตา ทำให้

ต้องการแสงสว่างเพิ่มขึ้น ภายในบ้านจึงควรมีแสงสว่างที่เพียงพอ โดยเฉพาะบริเวณห้องนอน ห้องน้ำ ประตู บันได และทางเดิน สวิตช์ไฟควรอยู่ในตำแหน่งที่เปิด-ปิดได้สะดวก อุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย จัดวางเป็นระเบียบ มีมุมพักผ่อน ถ้าบริเวณบ้านมีพื้นที่ว่าง ควรจัดให้มีมุมพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ เช่น มุมสวนเล็ก ๆ เติมน้ำบ้าน ศาลา หรือสนามหญ้า เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างในการนั่งเล่น เดินออกกำลังกาย รดน้ำต้นไม้ พูดคุยกับเพื่อนบ้าน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครอบครัวติดตั้งสัญญาณขอความช่วยเหลือ เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรติดตั้งตามจุดต่าง ๆ ภายในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม มุมพักผ่อน หรือห้องที่ผู้สูงอายุใช้เป็นประจำ เพราะเวลาเกิดเหตุจะได้เข้าไปช่วยเหลือได้ทัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยเหลือในการดำเนินชีวิต ได้รับความสะดวกสบายจากการปรับสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนทั้งการคมนาคม ถนนหนทาง และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ราชการ หรือการริเริ่มสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สะอาด ปราศจากมลพิษในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐาน ทวีสิน และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า r มีค่า .826, .871, .850, .846 และ Sig. มีค่าเท่ากับ .00 หมายความว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 4) ความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .895 สามารถอธิบายความผันแปรปัจจัยด้านชุมชนของผู้สูงอายุ มีค่าพยากรณ์ร้อยละ 80.0 ($R^2 = .800$) 5) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 (ธนุนท ทวีสิน และคณะ, 2566)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมรับมือสังคมสูงวัยเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วน ที่ต้องคำนึงถึงการดูแลกลุ่ม ผู้สูงวัยในปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการรองรับกลุ่ม ผู้สูงวัยในอนาคต โดยยึดหลักคิดที่มีผู้สูงวัยเป็นศูนย์กลางและออกแบบบริบททางเศรษฐกิจสังคมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสังคม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ พบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยสามารถอธิบายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านความมั่นคงในชีวิต ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดียามชราภาพ โดยเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นผู้สูงวัยเป็นศูนย์กลาง อาจจะต้องเพิ่มเติมการพิจารณาเชื่อมโยงกับ มิติพื้นที่ เพื่อให้เห็นว่า ภาพผู้สูงอายุที่อยากจะเห็น จะสามารถเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ได้อย่างไร คำถามเชิงนโยบายน่าจะจะต้องเปลี่ยนไป จะทำให้ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคมได้อย่างไร จะทำให้ผู้สูงวัยทุกคนที่อาศัยในถิ่นที่อยู่ใด ๆ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคมได้อย่างไร การผนวกแนวคิด มิติพื้นที่ เข้ามาในเป้าหมายจะสร้างสถานการณ์บังคับให้เกิดการสร้างเชื่อมโยง หรือการบูรณาการร่วมกัน

2.2 ด้านการศึกษา เป็นปัจจัยอีกด้านที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสวัสดิการด้านการศึกษาและการเรียนรู้ มีการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือจัดสถานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มีการสนับสนุนให้สังคมหรือชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเป็นครูถ่ายทอดประสบการณ์ หรือเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่ถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้สู่ชุมชน มีการจัดการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน

มีการจัดการกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ถือเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเป็นการเข้าถึงสังคมของผู้สูงอายุด้วย

2.3 ด้านเศรษฐกิจ คือ ผู้สูงอายุมีความจำเป็นที่ยังต้องประกอบอาชีพหลังวัยเกษียณ ผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอหลังวัยเกษียณ ผู้สูงอายุมีภาระรับผิดชอบที่ต้องดูแลหลังวัยเกษียณ ผู้สูงอายุประสบปัญหาหนี้ครัวเรือนหลังวัยเกษียณ ผู้สูงอายุได้รับเงินจุนเจือจากสมาชิกในครอบครัวที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการหรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และผู้สูงอายุมีการวางแผนการออมและมีเงินออมที่เพียงพอต่อการดำรงชีพในวัยเกษียณ

2.4 ด้านสังคม เป็นการที่ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมสวัสดิการด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนา การเข้าวัดฟังธรรม การปฏิบัติธรรม การจัดกิจกรรมออกกำลังกายและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดถูกรังแก ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และการถูกทอดทิ้งหรือไร้การดูแลจากลูกหลาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ หรือสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงสิทธิและโอกาสต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับ ด้วยความเท่าเทียมกับผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ ที่ได้รับตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ทั้งสวัสดิการต่าง ๆ เช่น สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการได้รับเงินจากภาครัฐในโครงการต่าง ๆ หรือสิทธิอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด สอดคล้องกับ ฤทธิชัย ชาแสน และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 375 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.90 มีอายุระหว่าง 66 - 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.30 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 66.70 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 31.50 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 62.90 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ระดับปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) 3) สวัสดิการผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ ($\bar{R} = .545$) 4) ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ = .696 (ฤทธิชัย ชาแสน และคณะ, 2565)

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพานโลก จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเกิดขึ้นจากการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐที่จะต้องส่งเสริมในการเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และในส่วนของประชาชนเองก็ควรตระหนักถึงความสำคัญควบคู่กับการมีทัศนคติในการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนนี้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญและเร่งส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง รวมถึงให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเร่งสร้างความร่วมมือระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรม

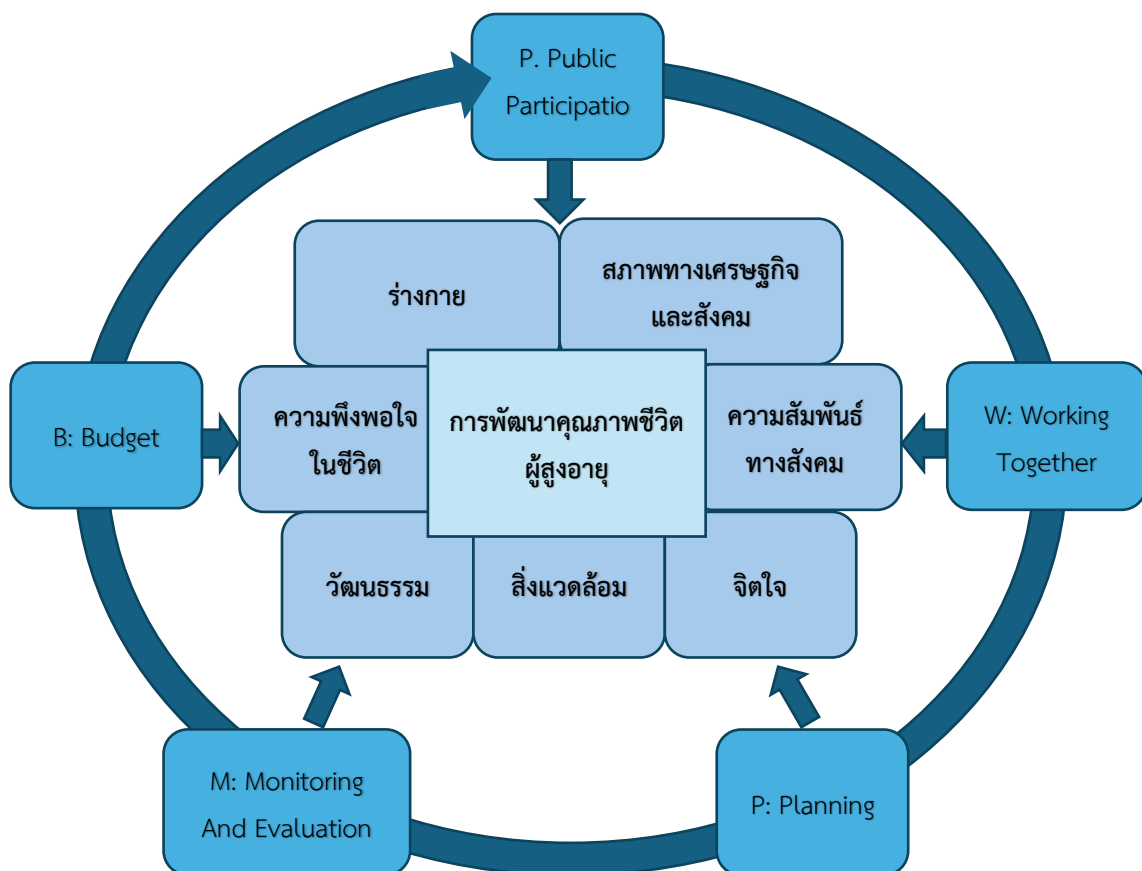

3.2 การสร้างความร่วมมือในการทำงาน โดยการสร้างความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแลและการสงเคราะห์ผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการร่วมบูรณาการกันอย่างสอดคล้องกัน โดยการสนับสนุนซึ่งกันและกันในทุกมิติ รวมถึงการกระจายและแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน โดยยึดประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก เพื่อสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างยั่งยืน

3.3 การวางแผน โดยการตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเริ่มต้นวางแผนให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าใจบทบาท และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพให้กับประชาชนในชุมชนให้มีความสามารถในการพัฒนาต่อไป

3.4 การประเมินผล โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 งบประมาณ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เช่น การดำเนินงานด้านการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หรือการพัฒนาคุณภาพให้ประชาชนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี (ฉันทกี ศรีรัตน์ และคณะ, 2566) โดยอธิบายเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จ.เพชรบุรี

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเรื่องนี้สรุปว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก นั้นผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของลักษณะโครงสร้างและหน้าที่ต่าง ๆ ทุกระบบในร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ มักจะมีผลต่อเนื่องและเชื่อมโยงมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและสังคมด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาการทำงานและการทำหน้าที่ต่าง ๆ มีการสูญเสียอำนาจ อาจจะทำให้เกิดความเครียด ปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งหมายถึงการมีรายได้ลดลง บทบาททางสังคมเปลี่ยนไป ทำให้ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยและอารมณ์ ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการอยู่ในสังคม นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคเทคโนโลยี สื่อสาร ก็เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวัน การปรับตัวและการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของผู้สูงอายุ อีกด้วย ดังนั้น ครอบคลุมควรให้ความสำคัญและความสนใจในนำเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่มาใช้กับผู้สูงอายุ อย่างเหมาะสม เพื่อลดปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว ช่วยให้ ผู้สูงอายุอยู่ในสังคมและครอบครัวได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าในตนเอง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ประสบการณ์แปลกใหม่ ค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ในการดูแลสุขภาพ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นต้น และนโยบายของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเข้มแข็ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนร่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในทุกมิติ ทั้งผู้นำชุมชน เครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนประชาชนในชุมชน โดยการจัดหาบุคลากรช่วยดูแลโภชนาการของผู้สูงอายุในชุมชน การเลือกอาหารให้เหมาะสม และพอดี ผู้สูงอายุเป็นวัยที่ร่างกายมีความต้องการต่อการใช้พลังงานลดน้อยลง เนื่องจากมีกิจกรรมที่ทำไม่ได้ไม่มากส่งผลให้แต่ละวันใช้พลังงานลดน้อยลง นอกจากนี้ในกลุ่มผู้สูงอายุยังมีแนวโน้มขาดสารอาหารโดยเฉพาะแคลเซียม สังกะสี และเหล็ก ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคแทรกซ้อน และควรพยายามให้ผู้สูงอายุดื่มน้ำเพื่อลดภาวะท้องผูก และช่วยให้ระบบทางเดินอาหารและลำไส้ทำงานได้ดีขึ้น รวมถึงการจัดกิจกรรมออกกำลังกายที่เหมาะสม ในการควบคุมอาหารและออกกำลังกายอย่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเคลื่อนไหวได้คล่องตัว ลดปัญหาการพลัดตกหกล้ม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานรัฐที่ต้องทำงานใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ดังนั้น การมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ผู้สูงอายุทำหรือช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะเพื่อน หรือพูดคุยกับญาติสนิท เพื่อนวัยเดียวกัน โดยอาจจัดกิจกรรมนัดพบ เชิญเพื่อนฝูงญาติมิตร มาสังสรรค์ที่บ้าน หรือพาผู้สูงอายุออกไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้าง พาไปวัด หรือเข้าชมรม ทำกิจกรรมต่าง ๆ การที่ผู้สูงอายุมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกจะช่วยชะลอความเสื่อมถอยของระบบประสาทและสมอง อีกทั้งยังลดโอกาสเสี่ยงต่อโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุได้อีกด้วย กระทรวงสาธารณสุขต้องเข้ามามีบทบาทร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการดูแลส่งต่อผู้สูงอายุกรณีเกิดอุบัติเหตุ การพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุ เนื่องจาก การเคลื่อนไหวที่ไม่สะดวก ประกอบกับสายตาที่มองได้ไม่ชัดเหมือนเช่นแต่ก่อน รวมถึงการเข้ามาดูแลสุขภาพเรื่องการรักษาพยาบาล การใช้ยาของผู้สูงอายุเพื่อป้องกัน หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม และมีแผนในการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี และควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เห็นถึงผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กองพัฒนาส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น.
- ณฐนนท ทวีสิน และคณะ. (2566). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วารสาร Procedia of Multidisciplinary Research, 1(10), 1-12.
- ณัททวี ศิริรัตน์ และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(1), 325-343.
- พัชรา ศรีพระบุ. (2565). การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการทำเรือสินค้าทั่วไป. วารสารวิศวกรรมศาสตร์และนวัตกรรม, 15(3), 154-163.
- ภวัต พัฒนนิภากร. (2563). รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทรนันท์ อุ่นอ่อน. (2564). แนวทางการพัฒนาความสุขของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤทธิชัย ขาแสน และคณะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 19(87), 161-173.
- ศันสนีย์ โอถาวรวงษ์. (2565). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวกุญแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). สุขภาพคนไทย 2566: คำสัญญาของไทยใน “คอป” (COP: Conference of Parties) กับการรับมือโลกรวน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Cronbach, L. J. (1970). Essentials of Psychological Test. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research, 2(2), 49-60.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons.